

анахронизмом ориентацию выполнения контрольных функций по содержанию жилого фонда главным образом на общественные организации. Они необходимы только как вспомогательный институт и дополнение органов государственной инспекции по контролю технической эксплуатации зданий. Такие инспекции следует создать во всех регионах Украины, укомплектовать их профессиональными кадрами и уполномочить осуществлять контроль технической эксплуатации зданий в жилищных организациях всех форм собственности: жилищных управлениях местных советов, жилищно-строительных кооперативах, обществах совладельцев многоквартирных домов, ЖКО ведомств, частных предприятиях по эксплуатации зданий.

Получено 23.10.2001

УДК 621.9

І.В.БАРАБАНОВ

Харківський державний технічний університет будівництва і архітектури

Т.В.ГОНЧАРЕНКО

Академія пожежної безпеки України, м.Харків

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ГАЛУЗІ Й РЕГІОНУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються структура капіталу, способи його формування і мета оцінки та прогнозування інвестиційної привабливості підприємства.

Для здійснення своєї діяльності підприємствам необхідно мати певний капітал, без наявності якого не може бути ніякої виробничої та будь-якої іншої діяльності. Чим потужнішим і ефективнішим є капітал підприємства, тим більш значні й масштабні будуть результати його діяльності.

Під капіталом прийнято розуміти матеріальні й грошові кошти, а також інтелектуальні напрацювання і організаторські навички, що використовуються у процесі виробництва і є джерелом та засобом отримання прибутку.

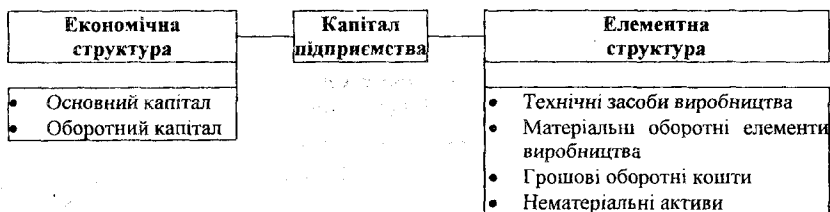
Економічну й елементну структуру капіталу підприємства зображено на рисунку. З нього видно, що капітал підприємства охоплює певні капіталовісні елементи, а саме:

1) усі технічні засоби виробництва (будівлі, споруди, устаткування, рухомий склад, інструменти тощо), які підприємство використовує на законній підставі, тобто не тільки як об'єкти власності, а й на правах оренди, лізингу, тимчасового користування тощо;

2) матеріальні оборотні елементи виробництва (сировина й матеріали, пристрої та інструменти одноразового або короткочасного використання);

3) оборотні кошти у грошовій формі (фонд оплати праці, кошти для придбання елементів оборотних фондів, фонди обігу, в тому числі грошові кошти на розрахунковому рахунку в банку);

4) нематеріальні активи (якщо вони будуть сприйняті так виробництвом або ринком), тобто власна підприємницька ідея, спосіб виготовлення сировини або готової продукції, спосіб надання товару нових властивостей і якісних характеристик, торгова марка та ін.).

Економічна і елементна структура капіталу підприємства

Отже, величину капіталу підприємства K можна обчислити за формулою

$$K = T_3 + K_0 + M_{oe} + H_a,$$

де T_3 – технічні засоби; K_0 – оборотні кошти; M_{oe} – матеріальні оборотні елементи; H_a – нематеріальні активи.

Із сказаного виходить, що гроші стають капіталом, якщо вони інвестовані у виробництво і приносять прибуток.

Зрештою постає найголовніше запитання: де можна взяти (як сформувані) потрібний капітал підприємства? Розв'язання цього завдання вимагає вибрати шляхом порівняльного аналізу метод формування капіталу, що буде прийнятним і найбільш ефективним. У межах цієї проблеми треба виявити можливі способи формування підприємницького капіталу. До них, зокрема, належать:

- фінансові підсумки попередньої підприємницької діяльності (власної або успадкованої);
- особисті заощадження (не тільки у грошовій, а й у речовій, товарній формі);
- позичкові кошти, тобто отримані в борг з певними зобов'язаннями (скажімо, сплата встановленого відсотку за рік).

Третій спосіб формування початкового статутного капіталу має значне поширення в Україні – це так зване "зростання з нуля". При цьому слід зазначити, що отримати кредит не так просто – потрібна тверда гарантія щодо його вчасного повернення. Такою гарантією може бути якість проекту, точність економічних розрахунків, висока імовірність значного ефекту, швидка оборотність і окупність капіталу.

На етапі реалізації проекту підприємство приймає рішення щодо вибору найбільш прийняттого способу формування капіталу. Рішення це має базуватися на результатах порівняльного аналізу всіх доступних на даний час можливостей формування капіталу (доступними вважаються всі виявлені джерела його формування).

Отже, ефективна діяльність підприємства в довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів розвитку і підвищення конкурентоспроможності за умов переходу до ринкової економіки багато в чому визначаються рівнем інвестиційної активності і масштабами інвестиційної діяльності. Але рівень інвестиційної активності й масштаби інвестиційної діяльності не можуть бути високими, якщо не визначено, куди вигідніше вкладати гроші. Тому одним з важливих завдань, що постають перед будь-яким інвестором, є обґрунтований вибір об'єктів інвестування – відокремлених суб'єктів господарювання, тобто галузей економіки в цілому і промисловості, зокрема, певних регіонів, конкретних підприємств, що мають найкращі перспективи розвитку і можуть забезпечити найвищу ефективність інвестицій. Основу такого вибору становлять оцінювання і прогнозування інвестиційної привабливості окремих елементів системи господарювання і визначення об'єктів, які вважаються важливими структуротвірними елементами інвестиційної політики на будь-якому рівні господарювання.

Процес дослідження інвестиційної привабливості галузей економіки охоплює такі етапи:

- визначення системи інформативних показників для спостереження;
- побудова системи аналітичних показників і оцінка інвестиційної привабливості;
- прогнозування інвестиційної привабливості окремих галузей економіки.

У процесі попереднього макроекономічного аналізу ефективності діяльності галузей треба розглядати певні їх групи. За основний показник тут можна взяти рівень прибутковості використовуваних активів і за цим показником ранжувати галузі економіки. Як показують розрахунки, найбільшу інвестиційну привабливість у

довгостроковій перспективі для здійснення реальних і фінансових інвестицій мають будівництво і промисловість.

Розрахунки інтегрального показника оцінки інвестиційної привабливості галузей промисловості країни можна здійснити послідовним додаванням добутків рангового значення кожного узагальнюючого показника на його значущість у відсотках. Для оцінки варто використовувати систему таких показників:

- 1) прибутковість діяльності;
- 2) перспективи розвитку;
- 3) інвестиційні ризики.

Розрахунки значень інтегральних показників, використаних для оцінки інвестиційної привабливості, показують, що більшість галузей промисловості України розподілена на чотири групи: з пріоритетною, достатньо високою, середньою та низькою інвестиційною привабливістю.

Однак кожний інвестиційний проект має також конкретну спрямованість і найефективніше може бути реалізований у регіонах з найкращими умовами господарювання. Тому для обґрунтування стратегії інвестиційної діяльності окремих підприємств важливої практичної ваги набуває оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості регіонів України.

Інвестиційну привабливість окремих регіонів України можна оцінити на основі їх ранжирування за певною системою узагальнюючих і аналітичних показників. Тільки оцінивши інвестиційну привабливість галузі й регіону, можна проводити безпосередню оцінку діяльності підприємства, щоб воно могло визначитися у формі й способі залучення коштів, а інвестор прийняв остаточне рішення щодо його інвестування.

Зрештою слід підкреслити, що головною метою оцінки та прогнозування інвестиційної привабливості є загальне орієнтування як вітчизняних, так і іноземних інвесторів для вирішення питання щодо вкладення капіталу. Знання рівня інвестиційної привабливості конкретних галузей та адміністративно-територіальних одиниць відкриває нові можливості для інвесторів і збільшує гарантію достатньої ефективності інвестиційної діяльності.

Отримано 09.10.2001